

MARTÍ DOMÍNGUEZ

El somni de l'heura

LLOSA

Aquests dies bromosos de tardor, el rum-rum de les abelles en l'heura té alguna cosa d'extraordinari. La constatació del final de l'estiu —aquella impossibilitat d'allargar més els dies càlids—, contrasta d'alguna forma amb l'enjogassada activitat de les abelles en l'heura. La boirina és trencada pel brunzir dels insectes, que es llancen freturosos de flor en flor, en aquelles inflorescències en umbel·la, d'un color groguenc, esmoreït, però a vessar de nèctar. Sota l'heura, aquella boira humida de bolets m'encobeix mentre les abelles dringuen ací i allà enjogassades. En l'hort, un nesprer també florit, competeix poc reeixidament amb les delícies de l'heura: el nesprer, un arbre originari del Japó, fa les seues florotes a deshora, quan ja no queden gaires escarabats ni insectes grans que les puguen empaïtar. El nesprer és esclau del seu bioritme biològic, a

l'igual que s'esdevé amb les casuarines, que floreixen en ple hivern, que és el seu estiu australià. Però, en canvi, l'heura, autòctona, explota en flors acaramelades, en veritables llaminadures, a les portes de l'hivern, i atrau els darrers balls d'abelles i abellots.

En l'antiguitat l'heura fou la planta consagrada a Dionís, el rei del vi, perquè, segons Ovidi, com més vella és, més cos pren. En canvi, altres simbolistes interpreten aquesta associació per la son i l'embriaguesa que produeix el vi. Per això, com també reporta Ovidi, és la planta sagrada de Bacus. Siga com siga, els poetes relacionen l'heura amb l'emperejament, amb una morositat crepuscular, una mica impúdica: “desso-ta arcoves d'heura/ com defallides nines/ pel son d'amor vençudes s'adormiren” escriu Verdaguer a l'*Atlàntida*. El poeta es corona d'heura (“*aquel atardecer junto al río/ desnudos y riéndonos, de yedra coronados*” diu Gil de Biedma): el llorer per a la glòria, l'heura per al dolç somnigueig de l'amor latent. Joan Pellicer, al seu *Costumari botànic*, explica uns versos de Catul, relatius a les Mènades o Bacants, companyes de joc de Dionís, que travessaven

el bosc cantant i llançant crits rituals, coronades d'heura: “amb ell, lleugeres, les Bacants, en llur frenesia, d'ací d'allà cridaven embogides 'euhoe, euhoe', sacsejant el cap”.

El metge Andrés Laguna explica que l'heura en grec s'anomena *cissos*, *citsos* i *dionysia*, perquè “*bebido su zumo y olido perturba la razón ni más ni menos que el vino, por el cual, respecto a mi parecer, se coronaban con ella los sacerdotes de Baco*”. I Lluís Mulet, en el seu llibre *Flora tòxica*, comenta que els jardiniers de Castelló tenen l'ombra de l'heura com a nociva, i que en escatir-la presenten sovint marejos, vòmits i inflamacions de la pell. Aquest és el motiu real de la seua simbologia i del seu parangó amb els efectes del vi. El metge Laguna va encertar-la de totes totes. Però així són les coses del homes, que assignen a les plantes propietats i usos que ben sovint obliden. I després els poetes es coronen d'heura i... euhoe, euhoe, en efecte.